

Байанай ыйыгар аналлаах «Байанай бэлэхтэрэ» бырайыакка улахан уонна оскуолаҕа бэлэмнэнии бөлөххө ытыллыбыт үлэ.

Бүлүүчээннээҕи уһуйаан иитээччилэрэ:

Светлана Егоровна Лобашкова

Туяра Ивановна Данилова

Былыр - былыргыттан саха дьоно айылҕаҕа сылдьан бултаан-балыктаан, аһаан - таннан олохтоһулар. Тыаҕа сылдьалларын тухары булт сиэрин тутуһан, көрдөһөн-ааттаһан, махтанан, алтыһан сылдьыбыттара. Мээнэҕэ да этиллибэтэ буолуо «Киһи - айылҕа оҕото диэн». Өбүгэлэрбит үйэлэргэ муспут үтүө үгэстэрин, култуураларын, Айыы үөрэҕин сөргүтэр кэм кэллэ.

Сыл аайы буоларын курдук «Сэтинньи – Байанай ыйа» буолар. Ону биһиги дирингэтэммит оскуолаҕа киириэн иннинээҕи саастаах оҕолортон саҕалаан айылҕаҕа чугаһатан, бултааһын, булду харайыы, астааһын туһунан бастакы боростуой өйдөбүллэри киллэриэххэ, үөрэтиэххэ - иитиэххэ диэн санааттан бырайыак онорон үлэлээн оҕолорбутун оскуолаҕа атаардыбыт.

Бырайыак сыала: Булт суолтатын оҕоҕо өйдөтүү, норуот үгэстэригэр олоҕуран булка уһуйуу.

Соруктар:

-Төрөөбүт айылҕаҕа таптала, киэн туттууну ингэри, харыстабыллаах сыһыаны иити.

- Булт сиэрин-туомун үөрэти;

- Оҕону чөл олоххо уһуйуу;

- Булт араас албаһын билиһиннэри;

- Бултуурга, булду астыырга сэрэхтээх буолуу быраабылатын чинэти.

- Инникитин кыыс оҕо - Ийэ буолар, уол оҕо - Аҕа буолар аналларын, дьиэ кэргэннэ оруолларын өйдөтүү.

- Төрөппүттэри кытта сибээстээх үлэни сайыннары.

Сабажалааһын:

- Оџону оскуолаџа барыан иннинээџи сааһыттан сиэри - туому тутуһуннара, төрөөбүт норуотун үтүө үгэстэригэр уһуйдахха сахалыы чөл куттаах, төрөөбүт норуотугар, ийэ сиригэр бэриниилээх, билиилээх - сайдыылаах, билинни кэм, олох сайдыытын сиэринэн олоххо бэлэмнээх киһини иитэн таһаарыахха сөп.

Бырайыак кыттыылаахтара: уһуйаан салалтата, коллектив, иитиллээччилэр уонна төрөппүттэр.

Бырайыак (үлэбит) этаптара:

Бэлэмнэнии кэм (сыла, бөлөџө)

- иитиллээччилэр саастарынан литератураны булуу;
- туттуллар матырыйааллары мунһуу;
- айылџаџа сылдыыы сиэрин, бултааһын - балыктааһын, булду астааһын туһунан үөрэтии;
- норуот үгэстэриттэн иитэр - үөрэтэр ньымалары булан туһаныы, мунһуу.

Сүрүннүүр этап

- үлэ араас көрүннэрин ыытыы:

Бырайыак (программа) теоретической чааһа. Айылџаџа булт сиэрин тутуһуу өйдөбүллэрин кэпсээһин, көрдөрүү, бултка сыһыаннаах айымныылары ааџыы, хоһооннору үөрэтии. Остуоруйалары ырытыы, өбүгэ булка - аска, айылџаџа туттар ньыматын үөрэтии (туһахтааһын, чороохтооһун, күөгүлээһин), экскурсияларга (музейга) сырытыннарыы, булт тэриллэрин кытта билиһиннэрии, бултаммыт аһы өбүгэлэрбит хайдах астыылларын билиһиннэрии киирэллэр.

Практической чааһа. үөрэппит хоһооннорун, истибит айымныыларын ис хоһооннорун уруһуйдааһын, аппликациялааһын (аттаран, мэһийэн онорооһун). Булт тэрилин бэйэ илиитинэн

оноруу, төрөшпүттэри кытта онорбут оноһуктарын көмүскээһин, быыстапкаларга кыттыы, төрөшпүттэри кытта бултааһын, булду астааһын.

Түмүктүүр этап

Үөрэтэр - чинчийэр үлэни түмүү, иитээччилэр кэтээн көрүүлэринэн тахсылар, үлэ опытын тарҕатыы.

Түмүк:

Биһиги бу хас да сыллаах үлэбит түмүгүнэн иитээччилэр төрөшпүттэри кытта ыкса сибээстээхтик үлэлээн:

-Тыаҕа сылдьан өбүгэ сизрин - туомун тутуһар, тыа иччитин ытыктыыр;

- Бултааһынна, балыктааһынна интэриэстээх;

- Айылҕаны харыстыыр, чөл олоҕу тутуһар оҕолор оскуолаҕа бардылар.

Уһуяанна ингэриммит билиилэрэ, сатабыллара бигэ тирэх буолуо диэн эрэнэбит.

Болҕомтобут иһин МАХТАЛ!!!